

*Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України
Полтавська обласна організація Національної спілки краєзнавців України
Комунальний заклад «Полтавський обласний центр національно-патріотичного виховання,
туризму і краєзнавства учнівської молоді Полтавської обласної ради»*

КЗ "ПОЦНПВТУМПОР"

**V Всеукраїнська науково-практична конференція
«Освітні й наукові виміри географії та туризму»
(м. Полтава, 30 квітня 2026 р.)**

**5th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference
«Educational and Scientific Dimensions of Geography and Tourism»
(Poltava, April 30, 2026)**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ / COLLECTION OF MATERIALS

*Poltava,
Ukraine*

*April 30,
2026.*

УДК 910.1(062)+796.5(062) Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
О-72 Полтавського національного педагогічного університету імені
 В. Г. Короленка заборонено

Редакційна колегія:

- ГРИНЬОВА М. В.** – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії педагогічних наук України, ректор Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;
- ТОПУЗОВ О. М.** – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, директор Інституту педагогіки НАПН України, віцепрезидент Національної академії педагогічних наук України;
- ФАЗАН В. В.** – доктор педагогічних наук, доктор теологічних наук, професор, проректор з наукової роботи Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;
- ВІШНІКІНА Л. П.** – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри географії, методики її навчання та туризму Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;
- НАЗАРЕНКО Т. Г.** – доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу навчання географії та економіки Інституту педагогіки НАПН України;
- ШУКАНОВ П. В.** – доктор географічних наук, доцент, професор кафедри географії, методики її навчання та туризму Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;
- ШУКАНОВА А. А.** – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри географії, методики її навчання та туризму Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;
- КОПИЛЕЦЬ Є. В.** – кандидат педагогічних наук, асистент кафедри географії, методики її навчання та туризму Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка;
- ЯРОШЕНКО Ю. О.** – методист Комунального закладу «Полтавський обласний центр національно-патріотичного виховання, туризму і краєзнавства учнівської молоді Полтавської обласної ради», спортивний суддя зі спортивного туризму Національної категорії

Друкується згідно з ухвалою Вченої ради Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, протокол № 13 від 28.05.2026

Освітні й наукові виміри географії та туризму: матер. V Всеукраїнської науково-практ.
О-72 конф. (м. Полтава, 30 квітня 2026 р.) / відп. ред. Є. В. Копилець. Полтава : ПНПУ імені
 В. Г. Короленка, 2026. 208 с.

Збірник містить матеріали, надіслані до участі у V Всеукраїнській науково-практичній конференції «Освітні й наукові виміри географії та туризму». Матеріали збірника висвітлюють актуальні питання модернізації змісту і організації освітнього процесу, що спрямовані на формування професійної компетентності фахівців із географії та туризму на засадах сталого розвитку, і скомпоновані за тематичними напрямками: модернізація структури, змісту і методики географічної освіти на засадах упровадження компетентнісного, діяльнісного та індивідуального підходів до навчання, принципів сталого розвитку; теоретичні та прикладні аспекти природничої та суспільної географії; географія рекреації та туризму, формування підприємницької компетентності майбутніх фахівців із туризму; краєзнавчий підхід до навчання у вищій, загальній середній та позашкільній освіті. Конференцію проведено у рамках виконання науково-дослідної теми «Географічна освіта для сталого розвитку: теорія і методика впровадження» за номером державної реєстрації 0124U004182 (науковий керівник проф. Л. П. Вішнікіна).

УДК 910.1(062)+796.5(062)

Матеріали друкуються в авторській редакції.
 За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

© ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2026

КРАЄЗНАВЧИЙ ПІДХІД ДО НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

О. В. Єгорова

olena.yehorova@pdau.edu.ua

*кафедра фінансів, економічних досліджень і туризму
Полтавського державного аграрного університету*

Сучасний стан українського суспільства вимагає посилення національно-патріотичного виховання учнівської молоді, формування у молодого покоління стійкої національної ідентичності, готовності до громадянської участі, поваги до історії та культури України. Патріотично-виховна діяльність має бути орієнтована на сучасні формати роботи з молоддю, здатні викликати емоційний відгук і підвищення рівня національної свідомості та громадянської відповідальності. Одним із напрямів посилення національно-патріотичного виховання учнів та студентів є використання краєзнавчого підходу [2].

Одним із ефективних напрямів такої роботи є краєзнавчий підхід, який дозволяє поєднати навчання, виховання та емоційне переживання історичних подій через пізнання рідного краю. Краєзнавчий підхід до національно-патріотичного виховання може реалізовуватися через музейну педагогіку, екскурсійну діяльність, інтерактивні освітні програми, тематичні фестивалі, історичні реконструкції та квести. Важливо, щоб такі заходи були орієнтовані на активну участь молоді, а не лише на пасивне сприйняття інформації. Знайомі місця, приклади героїзму земляків і матеріальні свідчення історичних подій викликають у молоді сильніший емоційний відгук, ніж абстрактне вивчення загальнонаціональних подій.

Перспективним форматом є освітні програми із серії занять і заходів, під час яких учні та студенти можуть взаємодіяти з репліками експонатів, приміряти костюми різних історичних епох, брати участь у реконструкціях подій, виконувати тематичні завдання та працювати з історичними артефактами [1].

Особливу увагу доцільно приділяти створенню музейних експозицій, присвячених сучасній російсько-українській війні. Такі експозиції можуть містити особисті речі військових, фотографії, документи, елементи спорядження, предмети побуту та інші артефакти, передані захисниками України. Важливим є залучення ветеранів до проведення екскурсій, зустрічей і тематичних бесід. Це сприятиме не лише посиленню зв'язку молоді із сучасною історією, а й соціалізації ветеранів та формуванню культури пам'яті на локальному рівні. Музейні експозиції повинні формувати критичне ставлення до історичних маніпуляцій та російських нарративів [4].

Ефективною моделлю роботи з учнівською молоддю може стати концепція «відпочинок + пізнання + враження», яка поєднує освітню складову з емоційним залученням та активною участю. У межах цієї концепції пропонується екскурсія «Вартові Полтавщини: від козаків до героїв сучасності», яка об'єднує три історичні періоди захисту Полтавського краю та

включає інтерактивні елементи для залучення відвідувачів:

– *козацький період (XVI–XVIII ст.)*. Передбачає ознайомлення з козацьким одягом, побутом та озброєнням, участь у майстер-класах зі стрільби з лука, демонстрацію елементів козацьких бойових традицій;

– *Друга світова війна*. Включає ознайомлення з деталями операції «Френтік», військовою технікою, моделями літаків, що базувалися у Полтаві (1943-1945 рр.), матеріалами про співпрацю союзників, а також використання VR-технології для відтворення атмосфери військового аеродрому;

– *оборона Полтавської області у 2022 р., зокрема «Гадяцьке сафари»*. Передбачає проведення тематичного квесту з пошуком умовної техніки ворога, використання інтерактивних карт, рольового моделювання дій учасників оборони. Такі форми роботи сприяють розвитку критичного мислення, відповідальності та командної взаємодії.

Такі форми роботи, як фестивалі, тематичні вечори, конкурси та інші освітні й культурні заходи, підвищують ефективність національно-патріотичного виховання молоді, забезпечують формування стійкої національної ідентичності, протидію російським історичним наративам [3].

Таким чином, краєзнавчий підхід має значний потенціал для національно-патріотичного виховання учнівської молоді. Поєднання локальної історії, інтерактивних технологій та сучасних освітніх форматів дозволяє підвищити зацікавленість молоді історією рідного краю, сформувати стійку національну ідентичність, повагу до захисників України та готовність брати активну участь у житті громади. Водночас, краєзнавчий підхід сприяє не лише патріотичному вихованню, а й розвитку туристичної та культурної привабливості території.

Список використаних джерел

1. Карпенко Н. М., Шуканов П. В., Логвин М. М., Єгорова О. В., Шуканова А. А. Реалізація туристичного потенціалу в умовах війни та повоєнного відновлення: регіональний аспект. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Том 2 (4). С. 80-87. DOI: [https://doi.org/10.60022/2\(4\)-9S](https://doi.org/10.60022/2(4)-9S)

2. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України : затв. наказом Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 527. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0527729-22> (дата звернення: 01.04.2026).

3. Кізюн А. Г., Гуцал Л. А., Цуркан І. М. Аналіз розвитку індустрії туризму в Україні в умовах російсько-української війни. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2023. № 8. С. 79–87. DOI: <https://doi.org/10.32782/tourismhospcee-8-11>

4. Дем'янчук О. Г., Ващук Л. М., Єрко І. В., Єрко А. В. Національно-патріотичне виховання школярів у закладах туристсько-краєзнавчого профілю. *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова*. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2023. Вип. 2 (160). С. 90–93. DOI: [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02\(160\).19](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2023.02(160).19)

Радченко Л. В., Грушка В. В. КІБЕРСПОРТИВНИЙ ТУРИЗМ У СИСТЕМІ ПОДІЄВОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ТЕРИТОРІЙ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ДОМІНУЮЧА РОЛЬ СЕГМЕНТУ МОВА-ІГОР.....	139
Тараненко О. О. ФАХОВІ ВИМОГИ ДО КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ.....	143
Шуканов П. В., Єгоров О. О., Риндюк О. С. ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО СВІТОВОГО РИНКУ МІСЕ-ТУРИЗМУ	145
Шуканова А. А., Федотова К. Е. ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕГІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО ПАРКУ «ДИКАНСЬКИЙ» ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В ЕКОЛОГІЧНОМУ ТУРИЗМІ.....	149
Щука Г. П., Сокол Т. Г. СИСТЕМНІ ПАРАДОКСИ СТАЛОГО ТУРИЗМУ: КОГНІТИВНИЙ ДИСОНАНС ТА ІЛЮЗІЇ СПОЖИВЧОГО МАРКЕТИНГУ.....	153

РОЗДІЛ 4. КРАЄЗНАВЧИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ, ЗАГАЛЬНІЙ СЕРЕДНІЙ ТА ПОЗАШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

Бабенко Л. Л. ДО ПИТАННЯ ПРО ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ РІДНОГО КРАЮ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ІСТОРИЧНЕ КРАЄЗНАВСТВО VS РЕГІОНАЛІСТИКА VS ЛОКАЛЬНА ІСТОРІЯ.....	157
Гнатюк В. В., Гнатюк С. С. ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ КРАЄЗНАВЧИХ ГУРТКІВ ДЛЯ ПОТРЕБ ГРОМАД.....	161
Грицюта В. М., Редіна О. В. КРАЄЗНАВЧІ ГУРТКИ – ОСНОВА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ.....	165
Дмитренко В. А., Дмитренко В. І. КРАЄЗНАВЧИЙ ПІДХІД У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ПОТЕНЦІАЛ ЛОКАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ.....	168
Дяченко-Богун М. М., Гомля Л. М., Шкура Т. В., Рокотянська В. О. БІОРИЗНОМАНІТТЯ ПОЛТАВЩИНИ ЯК КОНТЕКСТ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ ОСВІТИ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ У ШКІЛЬНІЙ ПРИРОДНИЧІЙ ОСВІТІ.....	170
Єгорова О. В. КРАЄЗНАВЧИЙ ПІДХІД ДО НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ.....	174
Котлярова П., Степанець І. О. КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МІСТА ГОРІШНІ ПЛАВНІ.....	176
Куліш С. М., Пересадько В. А., Прасул Ю. І. КРАЄЗНАВЧА ПІДГОТОВКА В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА ФРАГМЕНТАЦІЇ ГЕОГРАФІЇ.....	180
Наровлянський О. Д. ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНІХ ЕКСКУРСІЙ.....	184